

وظایف والدین در قبال دانش آموزان کنکوری

مقدمه

مسئله‌ی کنکور در خانواده‌های مختلف واکنش‌های متفاوتی را به وجود می‌آورد. بعضی از والدین بی‌تفاوتند و خیلی‌ها کاری به فرزندان‌شان ندارند. بعضی‌ها اوضاع و شرایط را تسهیل کرده و امکانات لازم را فراهم می‌آورند. تعدادی از والدین هم حساسیت زیادی به موضوع نشان می‌دهند و سعی می‌کنند این حساسیت را در فرزندان‌شان نیز تقویت کنند. والدینی هم هستند که به دلیل عدم رضایت از نوع فعالیت و تلاش فرزندان‌شان برای کنکور، از اهرم‌های فشار استفاده می‌کنند. اما مناسب‌ترین روش و بهترین راه‌کارها برای این مسئله، کدام است؟

واقع‌گرایی:

در حال حاضر جنبه‌های غیرعلمی و غیرمنطقی زیادی در کنکور وجود دارند که متأسفانه رایج هم می‌باشند. مشخص‌ترین نمونه‌ی این مشکل، اعلام وضعیت فوق‌العاده در آخرین فرصت است. در حالی که از دانش‌آموزان توقع می‌رود از همان سال اول متوسطه با تلاش برای درک و فهم مطالب، آمادگی‌های لازم را در خود ایجاد و تقویت کنند، اما در عمل برای دانش‌آموزان، هیچ سالی، سال آخر نمی‌شود. به این ترتیب، همه‌ی تلاش‌ها، درس‌خواندن‌ها و انگیزه‌ها در سال آخر جمع می‌شود. منطبق حکم می‌کند که این روند را روشی عاقلانه و واقع‌گرایانه ندانیم. اما در هر حال خود این وضعیت، واقعیتی است که باید آن را پذیرفت. بیشتر دانش‌آموزان با همین روند پا به آخرین سال تحصیلی می‌گذارند و لذا فشار و سختی زیادی را متحمل می‌شوند. حداقل می‌توان به دانش‌آموزان پایه‌های ما قبل توصیه کرد که برای آمادگی در کنکور، عاقلانه‌تر رفتار کنند و همه چیز را به سال آخر موکول نسازند.

منظور از واقع‌گرایی در مورد والدین این است که:

- آن‌ها توقعات خود را در خصوص احتمال موفقیت فرزندان‌شان در کنکور، براساس عوامل منطقی تنظیم کنند. مثلاً از دانش -

به نام خدا

که در سال‌های قبل، پیش‌نیاز لازم را کسب نکرده و ضعف پایه‌ای دارند، نباید توقع قبولی در یک رشته‌ی بالا داشت یا دانش‌آموزی را که به هر دلیل از جمله، تمایل برای ورود به بازار کار، انگیزه‌ی چندانی برای کنکور ندارد، نمی‌توان با اجبار به کنکور علاقه‌مند ساخت.

- رفتار والدین نیز باید از منطق تبعیت کند. دیده می‌شود که گاه حساسیت و تب و تاب بعضی از والدین بیشتر از فرزندان کنکوری‌شان است. باید مراقب باشید که به هیچ‌وجه نقش‌ها جابه‌جا نشود. اگر کنکور را کار فرزندان خود می‌دانید، تقلا و حساسیت بیش از حد شما، انگیزه‌های او را کاهش خواهد داد.

تقویت انگیزه‌های درونی:

اگر می‌خواهید همراه خوبی باشید، به تلاش‌های مثبت فرزندان خود بیش از نکات منفی توجه داشته باشید و به اصطلاح، انگیزه‌های درونی او را تقویت کنید. با این کار، حس مسئولیت‌پذیری او را نیز افزایش خواهید داد. این حرف بعضی از والدین است تا زمانی که فرزندشان کار خود را می‌کند. کاری به کار او ندارند چون تصور می‌کنند، وظیفه‌اش را انجام می‌دهد. اما به محض این که کوچک‌ترین نشانه‌ی تنبلی و کم‌کاری را مشاهده کردند، بلافاصله عکس‌العمل تندی را نشان می‌دهند. اتفاقاً قضیه باید برعکس باشد. باید برای زمانی که وظیفه‌اش را انجام می‌دهد، به او توجه کنید و نشان دهید که متوجه تلاش او هستید. از طرف دیگر، فرزند شما ممکن است اشتباه کند. گاهی امکان دارد به استراحت نیاز داشته باشد و زمانی هم انگیزه‌اش را از دست بدهد.

اینجا هم شما به جای واکنش تند، باید کمی مدارا و

تحمل پیشه سازید و باز دنبال رفتارهای مثبت او باشید نه نشانه‌های منفی. تأسف آور است که گاهی والدین می‌گویند، فرزندشان هیچ‌گونه حرکت مثبتی ندارد. آیا واقعاً چنین چیزی امکان دارد؟ آیا این خود نشانه‌ی حداکثر بدبینی نیست؟ اگر چنین تصویری در مورد فرزندتان دارید، به احتمال زیاد شما بیش از حد بدبین هستید، وگرنه همه‌ی انسان‌ها به ملاحظت و مهربانی، واکنش مثبت‌تر نشان می‌دهند تا بدبینی و تندخویی. باز یادآوری این نکته برای والدین لازم است که به دنبال رفتارهای مثبت باشید و به دنبال علائم اثبات تبلی و از زیر کار در رفتن نباشید.

اجتناب از تنش:

حتی اگر حق با شماست، تا حد امکان از ایجاد تنش، درگیری و جر و بحث به خاطر مسائل ریز و درشت اجتناب کنید. ما عادت داریم وقتی مشکل شروع شد، می‌خواهیم مشکل را همان جا حل کنیم، چیزی که معمولاً امکان ندارد مگر در صورت استفاده از روش‌هایی غیر از گفتگو. باید یاد بگیرید که دعوا هم زمان‌های خاص خود را دارد. بله باور کنید، می‌توان زمان‌هایی را هم برای دعوا تعیین کرد. یک مشکل در فضای آرام، منطقی و مسالمت‌آمیز بهتر حل می‌شود تا در محیطی پر از اضطراب و استرس. یقین داشته باشید در یک فضای غیرمنطقی و هیجانی، هیچ مشکلی به کل منطقی حل نخواهد شد.

و یک نکته‌ی فوق‌العاده‌ی مهم دیگر اینکه: فرزند شما به خاطر شرایطی که در آن قرار دارد و فشاری که به او وارد می‌شود، گاهی ممکن است رفتارهای تنش‌زا از خود نشان دهد. بهانه‌گیری، نق زدن، رفتار تند و غیر مؤدبانه، بی‌قراری، سر جر و بحث را باز کردن، توقعات نامعقول و ... از جمله موارد رفتارهای تنش‌زا

هستند. باز شما که در شرایط متعادل‌تری قرار دارید، بهتر می‌توانید هم به آرامش اوضاع و هم به آرام سازی فرزندتان کمک کنید. اگر شما هم بخواهید عکس‌العمل نشان دهید، به طور حتم اوضاع از آن چه که هست، بدتر خواهد شد.

تجربه نشان داده است که دانش آموز کنکوری در مقاطعی به دلیل استمرار فعالیت، خستگی و یا فشارهای محیطی، دچار افت می‌شوند. ایام بعد از امتحانات نوبت اول در مورد دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی، بعد از ایام عید و نزدیکی‌های هفته‌های پایانی از جمله مقاطعی است که افت روحیه در آن زیاد دیده می‌شود. هم والدین و هم دانش‌آموزان باید مراقب باشند که این افت‌های مقطعی را غیر عادی تلقی نکنند و بدانند که این وضعیت گذرا است. والدین در این مقاطع نباید از تقویت انگیزه‌های درونی، غافل بمانند.

میان‌روی:

از قدیم گفته‌اند، اعتدال در همه چیز خوب است، حتی در کنکور! در خانواده‌های زیادی دیده می‌شود که به خاطر کنکور فرزندشان، شرایط اضطرابی و وضعیت فوق‌العاده اعلام می‌شود. هر نوع رفت و آمد خانوادگی ممنوع می‌شود. بعضی از والدین حتی دید و بازدید عید را قطع می‌کنند، بعضی‌ها حتی تلویزیون را هم جمع می‌کنند. این که چنین رفتارهایی تا چه حد ضرورت دارد، جواب قاطعی ندارد، چرا که شرایط خانواده‌ها فرق می‌کند. اما باز هم تکرار می‌کنیم: اعتدال در همه چیز خوب است. مهم رفتارهای تند یک‌طرفه و حساسیت برانگیز نیست، نکته‌ی مهم، اعتدال و منطقی موجود در رفتارها است.

گاه ممکن است یک بار مهمانی رفتن یا دیدن یکی از افراد فامیل و یا حتی یک سفر مختصر، انگیزه‌ای در فرزندتان ایجاد کند که عقب‌افتادگی چند هفته‌گی او را جبران کند. تحمل شرایطی سخت و یکنواخت برای مدت چندین ماه، برای هر کسی مقدور نیست حتی اگر خودش رضایت داده باشد، اما چنین شرایطی را فقط برای ۲ ماه آخر توصیه می‌کنیم، نه برای کل ایام کنکور.

عدم مقایسه:

یکی از لطمه‌های سنگین خانواده‌ها برای فرزندان، مقایسه‌ی آن‌ها با دیگران است. مقایسه با دوستان، افراد فامیل، فرزندان آشنایانی که قبول شده‌اند، اگرچه با هدف ایجاد انگیزه صورت می‌گیرد، ولی عملاً نتیجه‌ای عکس به بار می‌آورد و گاه حتی باعث تنفر و بی‌زاری دانش‌آموزان نه تنها از کنکور، بلکه هر موضوع مرتبط با آن می‌شود. مقایسه، روش خوبی برای ایجاد انگیزه نیست و یا حداقل تنها روش ممکن نیست. به جای آن، تقویت انگیزه‌های درونی را توصیه می‌کنیم.

علاوه بر موارد گفته شده، موارد زیر را نیز والدین باید زمان کنکور نسبت به دانش‌آموزان رعایت کنند:

۱- محیط خانه را در آستانه‌ی کنکور، آرام و بدون تنش نگه داشته و از به وجود آمدن مسائل تنش‌زا خودداری کنند.

۲- از رفتن بیش از حد به مهمانی و دعوت کردن میهمان، خودداری کنند.

۳- از انجام کارها و مسائلی که تمرکز دانش‌آموزان را به هم می‌زند، خودداری کنند.

۴- به تغذیه و استراحت دانش‌آموزان توجه کافی داشته باشند.

۵- محیط خانه را گرم و پر نشاط کرده و از این طریق، روحیه‌ی دانش‌آموز را نیز شاد و پر نشاط نگه دارند.

۶- برخورد ملایم و مناسبی با فرزندان خود داشته باشند.

۷- از تماشای بیش از حد فیلم‌های سینمایی و تلویزیون خودداری کنند.

۸- در برخورد با فرزندان، صبور و انعطاف‌پذیر باشند.

۹- مشوق فرزندان خود باشند و از مایوس کردن فرزندان خود بپرهیزند و به این صورت، اعتماد به نفس را در آن‌ها افزایش دهند.